

000

000

getuigen

4

VRIJDAG 8 MEI 1998

**verslag van de vierde 'rechtszitting' met als
thema 'Homo's en lesbo's in de dovenwereld'**

Rechter	René Fabert
Advocaat	Dick Kerkhoven
Openbare aanklager	Rudi Hietbrink
Griffier	John van Gelder

Rechter: Welkom in Theater 't OOG. Vanavond gaat het over de positie van homo's en lesbo's in de dovenwereld. Er is iemand van Woord & Gebaar aanwezig die foto's maakt. Ik zal jullie even iedereen voorstellen. Rudi Hietbrink heeft vanavond de rol van openbare aanklager, Dick Kerkhoven verdedigt als advocaat de belangen van de dove homo's en lesbo's en John van Gelder houdt als griffier in de gaten wie er aan de beurt is. Jullie als publiek zijn jury. Als je het eens bent met de advocaat, ga je bij de advocaat staan. Als je het eens bent met de openbare aanklager, ga je bij hem staan. Er zijn vanavond acht vragen, vier vóór de pauze en vier na de pauze. Dan komt nu de eerste vraag.

1. Wat is voor dove homo's en lesbo's het belangrijkste? Doof zijn of homo?

Openbare aanklager: Ik vind doof zijn het belangrijkste. Doof zijn is een handicap. Daar kun je niets aan doen. Homo zijn is niet natuurlijk, maar gemaakt.

Advocaat: Hoe weet de aanklager wat voor homo's het belangrijkste is? Hij is hetero!

Openbare aanklager: Homo zijn is een gevolg van hersenspoeling.

Advocaat: Dat bedoel ik niet. Jij kunt de vraag niet beantwoorden. Dat moeten homo's en lesbo's zelf doen.

Marjan Stuifzand: De openbare aanklager zegt dat homo's gemaakt zijn. Wat bedoel je daarmee?

Openbare aanklager: Dat heb ik al gezegd:

homo ben je niet van nature, je wordt homo door invloeden van buiten.

Annemieke van Brandenburg: Dat geldt ook voor hetero's. Kijk maar naar films, reclame, boeken. Alle voorbeelden van relaties zijn hetero-voorbeelden. Je ziet bijna nooit homo's in films, boeken enz. Hetero's worden dus ook gemaakt.

Rina Hietbrink: Kijk naar de natuur. Je ziet toch nooit twee mannetjes of twee vrouwtjes die een relatie hebben. Het zijn altijd een mannetje en een vrouwtje.

Openbare aanklager: Ook in de ark van Noach werden er van alle diersoorten een mannetje en een vrouwtje meegenomen.

Tamara van Meer: De natuur is niet alleen hetero! Ik heb een wetenschappelijke artikel gelezen waarin stond dat fruitvliegjes homo zijn!

Advocaat: Ik vind de vergelijking met dieren niet goed. Het gaat bij mensen niet alleen om natuurlijke instincten. Het gaat ook om identiteit en gevoelens.

Henk Buter: Dieren leven volgens de natuur. Mensen leven ook volgens de cultuur. Als mensen alleen natuurlijk zouden leven, dan zouden we nu allemaal naakt moeten zijn.

Openbare aanklager: Maar als je de Bijbel leest, begint de schepping met Adam en Eva, een man en een vrouw.

Advocaat: Wie heeft de Bijbel geschreven? De bijbel is een sprookje door hetero's geschreven.

Martijn Kamphuis: Ik ben opgegroeid in een heterogezin. De gezinnen van mijn vriendjes en vriendinnetjes waren ook allemaal hetero. Ik heb alleen maar hetero-voorbeelden gehad. Ik zag mannen en vrouwen elkaar kussen. Hoe komt het dan dat ik toch homogevoelens heb? Ik ben niet beïnvloed, niet gehersenspoeld. Het kwam helemaal uit mezelf.

Jelle Postma: Ik vind dat homo's en lesbo's een goede bijdrage leveren aan de maatschappij. De

mode bijvoorbeeld wordt door homo's bepaald. Die ontwerpen prachtige kleren.

Kika Meereboer: Homo zijn is aangeboren. Dat kan niet worden veranderd.

Openbare aanklager: Is een baby dan al homo of hetero? Dat bestaat toch niet!

Lies Voskuilen: Kijk naar de Bijbel: David was getrouwd met een vrouw, maar hield van Johannes. David was dus homo. God heeft dus niet alleen hetero's geschapen, maar ook homo's.

Brenda Beentjes vraagt aan openbare aanklager: Heb je kinderen? Zou jij het accepteren als je kinderen homo waren?

Rechter: Rudi Hietbrink is hier in de rol van openbare aanklager en niet als privépersoon.

Míro Cívín: Ik wil aansluiten bij de opmerking over baby's. Baby's voelen zichzelf nog geen homo of hetero. Pas als ze opgroeien worden ze zich bewust van hun seksuele gevoelens. Dan ontdekken ze of ze homo, hetero of bi zijn.

Openbare aanklager: Maar een baby heeft al seksuele gevoelens.

Míro Cívín: Ja, maar die zijn nog niet duidelijk en bewust.

2. Hoe kijken doven tegen dove homo's en hetero's aan: als doof of als homo?

Advocaat: De eerste vraag die ik altijd stel is: ben je doof of horend? Pas later ontdek je dan dat iemand homo of hetero is.

Openbare aanklager: Ja, maar je ziet het wel meteen dat iemand homo of lesbo is. Homo's bewegen heel vrouwelijk en lesbo's heel mannelijk. De openbare aanklager doet het voor.

(Het publiek joelt.)

Míro Cívín: Niet alle homo's bewegen vrouwelijk. Dat hangt af van hun karakter, net als bij hetero's. Ik ben geen vrouwelijk type. Ik zie eruit als een echte man en toch ben ik homo. Er zijn ook vrouwelijke mannen die hetero zijn en getrouwd.

Giselle Meyer: Het is onzin dat je makkelijk kunt zien wie er homo zijn. Er zijn ook hetero manwijven.

Marjan Stuifzand: Als ik naar mezelf kijk, weet ik dat iedereen kan zien dat ik lesbisch ben. Nou en? Dat is toch niet verkeerd? Het heeft ook voordelen. Toen ik in het clubhuis in Groningen kwam, zag iedereen meteen dat ik lesbisch was. Ik kwam er rond voor uit.

Toen kwam de ene na de andere vrouw ervoor uit. En dan nog een punt: mensen die tegen homo's zijn, zijn vaak zelf stiekem homo.

Joni Oyserman: Als ik naar het buitenland ga en daar doven ontmoet, is het het belangrijkste dat we allemaal doof zijn, homo of lesbisch komt pas op de tweede plaats.

Rina Hietbrink: Ik wil iets vertellen wat ik heb meegemaakt: een tijdje geleden was ik op de sportclub en toen zag ik een dove man die ik niet kende. Toen de wedstrijd was afgelopen, ging ik naar de kleedkamer en daar was die dove man, maar het was geen man maar een lesbische vrouw!

Advocaat: Je moet je mening niet laten bepalen door één gebeurtenis.

Openbare aanklager: Ik beweer niet dat alle lesbo's mannelijk zijn.

3. Zijn dove homo's en lesbo's een aparte groep in de dovenwereld?

Openbare aanklager: Vanzelfsprekend. Kijk maar hier bij OOGgetuigen. Bijna iedereen in het publiek is homo of lesbo!

Advocaat: Dat heeft een oorzaak. Het ligt niet

aan ons. We hebben een bericht op Teletekst gezet dat hetero's van harte welkom waren vanavond. Maar ze zijn te schijterig om te komen. Dat is niet onze schuld. Wij zijn voorstander van integratie van hetero's en homo's.

Kika Meereboer: De openbare aanklager zegt dat bijna iedereen in het publiek homo is. Hoe weet hij dat? Ik bijvoorbeeld ben hetero. Maar ik ben gekomen omdat ik wil weten hoe homo's en lesbo's leven. Ik heb belangstelling voor wat ze te vertellen hebben.

Openbare aanklager: Homo's en lesbo's zijn wel een aparte groep. Het bewijs is dat het Roze Gebaar is opgericht.

Kika Meereboer: Dat is geen goed argument. We hebben dovenclubs en welzijnsstichtingen voor doven. Dat betekent toch niet dat doven niet willen integreren?

Advocaat: In de Nederlandse maatschappij zijn ook aparte groepen: boeren, vrouwen, homo's en lesbo's enz. In de dovenwereld heb je ook subculturen. Toch vormen we met elkaar de dovenwereld. Het zijn de hetero's die een aparte groep van ons maken. Zij sluiten ons buiten.

Openbare aanklager: Ik ga echt niet naar een homobar!

Advocaat: Homo's gaan heus niet alleen naar een homobar. Dat is maar één onderdeel van hun leven.

Pascal Ursinus (tegen de openbare aanklager): Als je naar een homobar gaat, vallen ze heus niet op je! Daar hoeft je niet bang voor te zijn.

Martijn Kamphuis: Ik heb ook heterovrienden en vriendinnen en die gaan wel eens mee naar een homobar. Het lijkt wel of je bang bent voor homo's. Hoe komt dat?

Míro Cívín: Vaak zijn mannen erg bang. Vrouwen zijn niet zo bang voor homo's. Vrouwen zeggen vaak dat homomannen fijngevoeliger zijn, minder seksistisch dan heteromannen. Die gebruiken vaak ruwe taal.

Rina Hietbrink: Als homo's en lesbo's geen aparte groep zijn, waarom zijn er dan Gay Games?

Advocaat: De Gay Games zijn niet alleen voor homo's en lesbo's. Hetero's zijn ook welkom.

Rina Hietbrink: Waarom dan die naam: Gay Games?

Anka Uittenbogert: Doven leven met elkaar als een familie. Het is een kleine wereld. Mijn vriendin met wie ik ben opgegroeid bleek lesbisch te zijn. Ik had het niet verwacht. Het was even wennen, maar toen heb ik het geaccepteerd. Mijn eigen broer is homo. Voor mij zijn ze geen aparte groep, maar horen erbij.

Joni Oyserman: Ja, dat vind ik ook. Waarom niet alles door elkaar, homo en hetero?

Annemieke van Brandenburg: Ik ben het daar niet mee eens.

Openbare aanklager: Dan moet je bij mij komen staan!

(Het publiek lacht.)

Annemieke van Brandenburg: Nee, ik blijf liever hier staan. Wat ik bedoel: het is belangrijk dat homo's en lesbo's af en toe onder elkaar zijn, zonder hetero's. Homo's en lesbo's begrijpen elkaar. Ze maken dezelfde dingen mee.

Marjan Stuifzand: Homo's en lesbo's vormen wel een aparte groep, maar daarnaast is het belangrijk om contacten te hebben met hetero's, met elkaar in gesprek te blijven en voorlichting en informatie te geven.

Erika Zeegers (tegen openbare aanklager): Jij zegt dat homo's altijd vrouwelijk zijn en lesbo's altijd mannelijk. Dat is stereotiep. Zo praten horenden ook over doven. Ze zeggen dat doven dom zijn, wantrouwend en rechtlijnig. Dat vinden doven toch ook vervelend als er zo over hen gepraat wordt? Horenden kennen de doven niet. Daarom praten ze vanuit vooroordelen over doven. Hetero's kennen homo's niet en praten vanuit vooroordelen over homo's.

Will Hendriks: Ik heb veel homovrienden. Toch voel ik me als hetero in de homowereld niet thuis. Maar dat hoeft ook niet. Het gaat om onderling respect.

Advocaat: Ik vind dat hetero's eerst met ons moeten kennismaken, informatie verzamelen, vragen stellen. Dan kunnen ze ons leren begrijpen. Dat leidt tot wederzijds respect.

Openbare aanklager: Ik ben niet bang om naar een homobar te gaan, maar ik vind het afschuwelijk om twee mannen te zien zoenen.

Rechter: De standpunten zijn duidelijk. De advocaat zegt dat homo's en lesbo's een subcultuur zijn in de dovenwereld. De openbare aanklager zegt dat doven een aparte groep vormen en kan zich niet in die groep inleven.

4. Accepteert de dovenwereld dove homo's en lesbo's?

Advocaat: Ik heb wel eens gehoord dat 1 op de 5 mensen homo-gevoelens heeft. In Nederland zijn 15.000 doven. Dat betekent dat 3000 doven homo-gevoelens moeten hebben. Het Roze Gebaar heeft 60 leden. Waar zijn die andere 2940 doven? Ik denk dat veel doven niet voor hun homo-gevoelens of homo zijn durven uit te komen. Veel homomannen zijn gewoon getrouwd. Ze doen alsof. Ze zijn bang dat als ze openlijk voor hun gevoelens uitkomen, er in de dovenwereld over hen wordt geroddeld.

Openbare aanklager: Ik accepteer homo's en lesbo's wel. Maar ik vind dat ze hun homo zijn niet in het openbaar moeten laten zien. Zoenen, bij elkaar op schoot zitten: dat moeten ze maar thuis doen.

Advocaat: Ik kan er niet tegen als een man en een vrouw elkaar zoenen. Daar word ik misselijk van. Waarom mogen hetero's wel in het openbaar zoenen en zo?

Barbara Otten (tegen openbare aanklager): Je hebt het steeds over twee mannen die met elkaar vrijen, maar hoe denk je over twee vrou-

wen die met elkaar vrijen? Heteromannen vinden dat vaak heel opwindend om te zien.

(Het publiek lacht.)

Will Hendriks: De horende wereld is veel groter dan de dovenwereld. Als een horende homo in Limburg woont en niet wil dat zijn omgeving weet dat hij homo is, gaat hij naar Amsterdam. Niemand die het weet. Maar in de dovenwereld kan dat niet.

Jelle Postma: Alle mensen hebben eigen gevoelens. Inleven is soms moeilijk. Ook al kan je je niet inleven, je kunt de gevoelens van anderen accepteren.

Hampi: Ik sport veel. In die groepen sporten homo's en hetero's samen. Ik word daar als homo geaccepteerd.

DirkJan Reitsma: Voor mij is seks tussen man en vrouw ook onbegrijpelijk. Ik word er misselijk van.

Flip Delmonte: De openbare aanklager windt zich zo op over homo's, misschien is hij zelf gefrustreerd.

Openbare aanklager: Hoho, niet persoonlijk worden, ik speel een rol!

Rechter: Ik wil de meningen even samenvatten: De advocaat zegt dat de mens centraal staat. Hij meent dat homo's willen integreren, maar dat hetero's homo's tot een aparte groep maken. De openbare aanklager meent dat homo's en lesbo's in de dovenwereld zichzelf afzonderen in het Roze Gebaar. Hij vindt dat goed.

P A U Z E

5. De laatste tijd zijn er een paar homo's en lesbo's getrouwd. Wat vinden jullie daarvan?

Openbare aanklager: Ik vind dat onzin. Twee

bruidegommen! Wie moet wie over de drempel dragen? Het huwelijk is voor man en vrouw bedoeld om samen kinderen te krijgen. Kijk maar in de wereld om je heen: alles heeft mannelijke en vrouwelijke eigenschappen die in elkaar passen, zoals een mannelijke stekker in een vrouwelijk stopcontact, zoals de deur in het kozijn. Zo is het bedoeld.

Advocaat: Tegenwoordig is het doel van het huwelijk niet meer om kinderen te krijgen. Mensen gebruiken geboortebeperving, er is overbevolking. Bovendien: waarom zou je mensen dwingen tot een keuze waardoor ze gefrustreerd raken. Als twee mannen met elkaar willen trouwen, of twee vrouwen, of een man en een vrouw, moeten ze dat zelf weten.

Will Hendriks: Jaren geleden zat ik aan de bar bij SWDA (Stichting Welzijn Doven Amsterdam, MJ) met een vriend van mij die homo is. Er zat ook een andere vrouw aan de bar en die vraagt aan mijn vriend: is zij lesbisch? Mijn vriend zei: vraag dat maar aan haar zelf. Dus die vrouw vroeg aan mij of ik lesbisch ben. Nee, zei ik. Ben je getrouwd, vroeg ze. Nee, zei ik. Heb je kinderen? Nee, zei ik. Ben je gelukkig? Ja, zei ik. Dat is zo vervelend: als je niet doet zoals het hoort: verliefd, verloofd, getrouwd, kinderen, dan krijg je altijd van die vragen.

Lies Voskuilen: Ik vind het prachtig dat twee mannen nu kunnen trouwen. Het maakt niet uit dat ze zelf geen kinderen kunnen krijgen. Ik vind het beter dan losse avontuurtjes. Twee mannen kiezen er door het huwelijk voor om elkaar trouw te blijven.

DirkJan Reitsma: Je hebt trouwens ook twee stekkers die in elkaar passen.

David da Silva: Ik begrijp iets niet. Hetero ouders verwachten vaak van hun kinderen dat ze ook hetero zijn. Veel kinderen raken daarvoor gefrustreerd. Maar ik ken bijvoorbeeld ook lesbische vrouwen die samen kinderen hebben. Zij eisen niet van hun kinderen dat die ook lesbisch zijn.

Flip Delmonte: We moeten de natuur reguleren,

ook het krijgen van kinderen. De mensheid zou de homo's dankbaar moeten zijn dat ze geen kinderen krijgen. Verder vind ik het rechtvaardig dat homo's nu ook kunnen trouwen. Ik ken veel stellen die al jaren samen zijn. Als een van hen doodgaat, heeft de ander geen enkel recht. Nu kunnen ze bijvoorbeeld de erfenis wettelijk regelen.

Kika Meereboer: Trouwen is een persoonlijke keuze. Ik vind het goed dat ook homo's en lesbo's kunnen trouwen, als ze dat willen.

Advocaat: Homo's kunnen ook naar de notaris gaan.

Flip Delmonte: Ja, dat is zo, maar via de notaris heb je meer papierwerk, trouwen is gemakkelijker.

DirkJan Reitsma: Van mij hoeft het niet! Ik ben gewoon homo, weg met het huwelijk!

Marjan Stuifzand: Trouwen is niet alleen iets juridisch. Het heeft ook met gevoelens van liefde en romantiek te maken.

Henk Buter: Vroeger leefden de mensen kort. Door de gezondheidszorg leven mensen nu langer. Dus ook de huwelijken duren langer. Mensen krijgen daardoor vaak genoeg van hun partner en er wordt vaker gescheiden. Dat pleit ervoor om niet te trouwen, dan kan je ook gemakkelijker uit elkaar. Het gevecht van homo's en lesbo's om met elkaar te mogen trouwen, is dus eigenlijk een omgekeerde ontwikkeling.

Rechter: Ik vat de standpunten samen. De advocaat meent dat het een recht is van homo's en lesbo's om te kunnen trouwen. Verder is het niet alleen een juridische kwestie, maar ook een gevoelsmatige. De openbare aanklager meent dat het huwelijk voor man en vrouw is. Zo is de traditie.

6. Veel dove homo's en lesbo's zijn actief in de emancipatiebeweging van doven. Hoe komt dat?

Openbare aanklager: Ik geloof niet dat die bewering waar is. Toen de Dovenraad werd opgericht, waren daar toch ook geen homo's en lesbo's bij? Het is wel zo dat homo's en lesbo's meer tijd hebben, want ze hebben geen gezin.

Advocaat: Kijk maar eens naar Dovenschap nu. En hoe weet je dat er in de Dovenraad geen homo's en lesbo's actief waren? Die opmerking over dat wij meer tijd hebben is onzin. Ik heb lang alleen gewoond. Alles moest ik alleen doen, wassen, eten koken, afwassen, boodschappen doen. In veel gezinnen werkt de man en is de vrouw thuis om voor het huishouden te zorgen. Daarom kunnen veel heteromannen actief zijn in besturen enz. Je moet toch toegeven dat er veel homo's actief zijn in de dovenwereld? Dat komt volgens mij ook omdat ze een bredere interesse hebben. Veel heteromannen geven alleen om auto's en voetballen.

Rina Hietbrink: Ja, het klopt dat er veel homo's en lesbo's actief zijn, maar dat komt volgens mij door vriendjespolitiek.

Marjan Stuifzand: De openbare aanklager zegt dat er vroeger bij de Dovenraad geen homo's en lesbo's waren. Hij moet de geschiedenis beter bestuderen.

Advocaat: Homo's en lesbo's bestaan al lang, maar vroeger durfden ze er niet voor uit te komen.

Tom Uittenbogert: De openbare aanklager zegt dat wij meer tijd hebben omdat we geen gezin hebben. Maar dat is onzin, wij hebben het druk met andere dingen, huisdieren bijvoorbeeld of hobby's.

Anka Uittenbogert: Het is me eerlijk gezegd nooit opgevallen dat er zoveel homo's en lesbo's actief zijn in de dovenwereld. Dat komt omdat ik er niet zo op let of iemand hetero of homo is.

Flip Delmonte: Dat er vrij veel homo's en lesbo's actief zijn in de dovenbeweging komt omdat ze

al van jongs af aan te maken hebben gehad met frustratie. Ze zijn zich daardoor eerder bewust geworden van onderdrukking.

Annemieke van Brandenburg: Dove homo's en lesbo's maken onderdrukking dubbel mee: als dove en als homo/lesbo.

Joni Oyserman: Als doven ervan profiteren dat wij actief zijn voor de doven, moeten ze ook accepteren dat wij homo zijn.

Rechter: Dan komen we nu aan de laatste vraag: Moeten dove jongeren informatie krijgen over homo zijn?

Openbare aanklager: Ik vind van niet. Je moet jongeren niet op ideeën brengen.

Advocaat: Vroeger kregen we weinig informatie over seksualiteit en helemaal niets over homo zijn. Dat betekende een enorme eenzaamheid. Ik vind dat er informatie moet zijn over homo en hetero, zonder tot een keuze te dwingen.

Openbare aanklager: Ik vind wel dat er informatie moet worden gegeven over veilig vrijen.

Advocaat: Niet alleen over veilig vrijen, maar ook over emoties.

Martijn Kamphuis: Vroeger op school was er geen informatie. Dat leidde tot isolement. Ik wist niet met wie ik erover kon praten. Het is net zo als met doven in het algemeen. De horende maatschappij moet informatie krijgen over de doven. Dan zijn de doven minder geïsoleerd en voelen zich beter over zichzelf. Dat is ook zo met homo's. Ik vind dat het Roze Gebaar die informatie moet geven.

Openbare aanklager: Ik vind het niet nodig om reclame te maken voor homo zijn en het Roze Gebaar.

Advocaat: De informatie kan ook door een homoleerkracht worden gegeven.

Rina Hietbrink: Ik vind informatie over seksuele gevoelens helemaal niet nodig. Dat moet

iedereen voor zich uitzoeken.

Barbara Otten: Ik vind informatie uit boeken niet genoeg. Je moet erover kunnen praten. Dat helpt.

Openbare aanklager: Mensen moeten seksualiteit zelf onderzoeken.

Marjan Stuifzand: Dus jij zegt: het komt vanzelf? Alle onderwijs over seksualiteit moet verdwijnen? Dat is terug naar een eeuw geleden! Informatie is belangrijk.

DirkJan Reitsma: Ik heb informatie gegeven aan jongeren. Dat helpt om elkaar te accepteren en niet te onderdrukken.

Jelle Postma: Het Roze Gebaar moet die informatie niet geven. Het is beter als een seksuoloog dat doet.

Annemieke van Brandenburg: Toen ik op school zat, wist ik niets van lesbisch zijn. Er werd wel informatie gegeven over hetero zijn. Ik heb dus heel veel tijd verloren. Nu werk ik zelf in het dovenonderwijs en ik vertel de leerlingen dat ik lesbisch ben. Leerlingen stellen mij veel vragen die ik beantwoord. Ik vind het jammer dat ik vroeger niet zo een docente heb gehad.

Advocaat: Wij zijn vroeger allemaal oraal opgevoed. We moesten praten en we mochten niet gebaren. Iedereen weet hoe frustrerend dat is geweest. Die dwang hielp niets. Dat is ook zo bij homo zijn. Hetero's kunnen homo's niet dwingen om hetero te worden, net zoals horenden van ons geen horenden kunnen maken.

Míro Cívín: Ik vind het belangrijk dat iemand van het Roze Gebaar de informatie geeft, want die kan de informatie in gebarentaal geven.

Flip Delmonte: Homo's en hetero's moeten een brede informatie krijgen over seksualiteit, zodat zij van elkaar weten. Niet via boeken maar op een persoonlijke manier. Het hoeft geen homoleerkracht te zijn, het kan ook een homovriendelijke volwassene zijn.

Kika Meereboer: Ja, daar ben ik het mee eens. Het moet iemand zijn die veel van homo zijn afweet.

De rechter sluit de discussie na de laatste vraag te hebben samengevat.

Dora Brinkman krijgt het laatste woord: Ik heb alle OOGgetuigen meegemaakt. Ik was vol belangstelling en af en toe verbazing. Vroeger werd er op school niet over homo zijn gesproken. Dus ik wist er ook niets van.

Op latere leeftijd heb ik homo's leren kennen en ben met hen bevriend geraakt. Mijn homovrienden zijn fijne mensen die mij helpen en met eerbied behandelen. Ik wil ze daar hartelijk voor bedanken.

Rechter	René Fabert
Advocaat	Dick Kerkhoven
Openbare aanklager	Rudi Hietbrink
Griffier	John van Gelder

Jury

Joep Backhuijs, Amstelveen
Brenda Beentjes, Amsterdam
Angeline van den Berg, Amsterdam
Annemieke van Brandenburg, Leiden
Dora Brinkman, Amsterdam
Natascha Brökling, Amsterdam
Henk Buter, Amsterdam
Míro Cívín, Amsterdam
Jean Couprie, Oud-Loosdrecht
Elsa Couprie, Oud-Loosdrecht
Jolanda van Dam, Amsterdam
Flip Delmonte, Amsterdam
May Doets, ?
Wim Emmerik, Amsterdam
Kartini le Grand, Haarlem
Hampi, Amsterdam
Will Hendriks, Amsterdam
Rina Hietbrink, Leidschendam
Ruby Hoette, Australië
Sandra Hospers, Amsterdam
Iain Pople, Engeland
Mieke Julien, Amsterdam
Martijn Kamphuis, Baarn
Jacques Kriek, Amsterdam
Wilma van Leeuwen, Amsterdam
Eduard Leuw, Amsterdam
Ans Luppés, Amsterdam
Wilma Matthijsen, Rotterdam
Tamara van Meer, Utrecht
Kika Meereboer, Schoorl
Giselle Meyer, Amsterdam
Corinne Munne, Eindhoven
Ferdinand de Neef, Amstelveen
Nienkje Oosterbroek, Heiloo
Monique Oosting, Amsterdam
Afy Ooteman, Amsterdam
Barbara Otten, Amsterdam
Joni Oyserman, Amsterdam
Jelle Postma, Amsterdam
DirkJan Reitsma, Groningen
Alex de Ronde, Amsterdam
Syll Schaap, Amsterdam
Wil Schollmeyer, Amsterdam
Ingo Schum, Amsterdam
David da Silva, Amsterdam
Marjan Stuifzand, Gouda
Anka Uittenbogert, Amsterdam
Tom Uittenbogert, IJmuiden
Pascal Ursinus, Utrecht
Lies Voskuilen, Amsterdam
Teja Vossen, Amsterdam
Oscar Weijmer, ?
Henk Winter, Amsterdam
Erika Zeegers, Den Helder
Deborah Zijler, ?

Er waren in totaal 55 deelnemers, van wie 34 uit Amsterdam, 18 van buiten Amsterdam, van 3 is de woonplaats onbekend.

ADRESSEN

Landelijke Werkgroep Roze Gebaar
Jolanda van Dam, waarnemend voorzitter
Fons Kenkhuis, secretariaat
Eduard Leuw, penningmeester
Joni Oyserman, tweede penningmeester
Martijn Kamphuis, jongeren
t/f 020 418 97 35

OOGgetuigen is een initiatief van Theater 't OOG en wordt uitgevoerd door Handtheater in samenwerking met Woord & Gebaar. OOGgetuigen is een serie discussie-avonden in de vorm van een rechtszitting. Er wordt gediscussieerd over thema's de dovenwereld betreffende. De functie van rechter, verdediger en openbare aanklager wordt door steeds andere (dove) mensen bekleed.

OOGgetuigen wordt mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van

- Fonds Vorming en Educatie van Doven
- Juliana Welzijn Fonds
- Nationaal Revalidatie Fonds
- Stichting Anton Jurgens Fonds
- Stichting het R.C. Maagdenhuis

Als iemands naam of bijdrage aan de discussie is vergeten of fout weergegeven, geef dat dan door via fax 020 689 56 57 of via e-mail julien@xs4all.nl.

Verslag	Mieke Julien
Vormgeving	Hilde Salverda
Productie	Handtheater en Theater 't OOG

OOGgetuigen 4 is een uitgave van Handtheater

Theater 't OOG is een centrum voor dovencultuur en gebarentaal. Naast theatervoorstellingen in de Nederlandse Gebarentaal organiseert Theater 't OOG andere visuele voorstellingen en culturele activiteiten.

Handtheater is een theatergroep die voorstellingen brengt in de Nederlandse Gebarentaal.

Handtheater/Theater 't OOG

Bilderdijkkade 60
1053 VN Amsterdam
t 020 412 38 21
t/f 020 689 56 57

Uit dit verslag mag alleen na schriftelijke toestemming worden geciteerd.

© Handtheater, Amsterdam mei 1998